

Naš „H“ g. Martin Humek je odložil pero

Bralci »Gospodarja in gospodinje« že leta in leta berejo na uvodnem mestu odlično sestavljene članke iz sadjarstva in vrtnarstva, ki so podpisani s »H«. Po tej znani črki »H« poznajo vsi bralci »Domoljubca« višjega sadjarskega nadzornika v pokoju g. Martina Humeka, čeprav ga osebno morda ne poznajo. Desetletja je sodeloval kot naš najstarejši in najslavnejši sadjarski strokovnjak v naši prilogi. Leta in leta ni izšla skoraj nobena številka, da ne bi g. Humek poslal svojega prispevka za napredek sadjarstva ali kmečkega vrtnarstva. Hvaležni smo mu za to vztrajno, načrtno in vzpodbudno delo.

Pred kratkim je obhajal svojo 70letnico skromno in tiho v krogu svojih najbližjih, obenem pa odložil svoje izkušeno ter zvesto pero in se poslovil od »Domoljubca«. Te vrstice so namenjene g. Humeku v zahvalo za njegovo dolgoletno sodelovanje pri »Domoljubcu«.

Rodil se je leta 1870 v Gradišcu pri Raki na Dolenjskem. Obiskoval je osnovno šolo in gimnazijo v Novem mestu ter dovršil učiteljske v Ljubljani. Od nastopa službe l. 1890 se je pričel baviti s sadjarstvom, vrtnarstvom in čebelarstvom. Na svojih službenih mestih v Radečah, pozneje v Boh. Bistrici je ostal zvest pospeševatelj teh prekornih panog našega kmetijstva. Povsod ga vidimo, kako je vztrajno deloval s predavanji, tečaji in z raznimi spisi za prospek te panog. Njegovo delo je pa postalo najplodnejše z l. 1910, ko je nastopil službo sadjarskega učitelja pri bivšem deželnem odboru kranjskem v Ljubljani.

L. 1913 je ustanovil na lastno pest strokovni list »Slovenski sadjar«, katerega je sam urejeval, izdajal in bil njegov lastnik. List je bil odlično urejevan, zato je dobil na tisoče hvaležnih bralcev po vsej Sloveniji,

Njegovo ogromno delo je postalo še bolj vidno po vojski. Nikdar ni miroval. Vedno so ga oblegali doma, na cesti in v pisarni številni sadjarji in vrtnarji, ki so iskali nasvetov pri njem. G. Humek je bil prvi pobornik, da se je ustanovilo l. 1921 »Sadjarsko in vrtnarsko društvo v Ljubljani«. Pri tem društvu je bil in je še zmeraj zelo agilen član načelstva in zdaj že šesto leto njegov dosmrtni predsednik. Z uspehom je lahko zadovoljen kljub raznim skrbem in neprilikam, ki so več ali manj v zvezi s tem odgovornim delom. Ponosen je lahko, kajti SVD v Ljubljani šteje zdaj nad 12.000 udov, kar je predvsem njegovo delo. Saj je »Sadjarsko in vrtnarsko društvo« najmočnejše in najlepše organizirano stro-

kovno kmetijsko društvo v Jugoslaviji.

Mlajšim strokovnjakom naj bo g. Humek svetel zgled, kako morajo delati med narodom, da bodo usepli.

Kako ogromno delo je izvršil g. Humek, je razvidno tudi iz števila njegovih knjig, ki jih je spisal. Cela vrsta jih je: »Sadje v gospodinjstvu«, »Sadno vino in sadjevece«, »Boj sadnim škodljivcem«, »Dober sadjevec«, »Breskve in marelice«, »Praktičen sadjar«, »Sadni izbor za Slovenijo«, »Domači vrt« itd. Vse te knjige so izšle kljub visokim nakladam v več izdajah. Njegovih poučnih člankov je pa tudi še za debele knjige! Samo njegovi sadjarski in vrtnarski članki, ki jih je

objavljal »Gospodar in gospodinja«, bi dali nekaj knjig zlata vrednih nauk, nabranih iz najnovejšihkušenj.

Brez dvoma ima g. Humek največ zaslug za prospeh sadjarstva v Sloveniji. S hvaležnostjo in z globokim spoštovanjem izražamo s tisočericimi sadjarji učitelju in buditelju sadjarstva naše najiskrenejše čestitke k 70. letnici in toplo zahvalo za njegovo neutrudljivo in dolgoletno delovanje pri »Domoljubu«. Žal nam je zvestega in strokovno tako odličnega sodelavca. Želimo samo, da bi našel vredne naslednike! G. Martina Humeka pa naj Bog ohrani zdravega in čilega še dolgo vrsto let!

Čebele - trotovke

Danes nam preostane, da o trotovkah in trotovcih, ki smo jih v prejšnjem čebelaršem članku imeli v mislih, spregovorimo še o drugi vrsti trotovk, namreč o čebelah, ki so postale trotovke.

Zadnjič smo opisovali trotovsko družino, ki ima matico trotovko. Takšna družina je sicer čisto normalna — saj ima matico! — in je razmeroma čisto enostavno »ozdravljiva«. Nekaj povsem drugega bomo pa ugotovili danes o trotovcih, kjer postanejo »matice« navadne čebele. Takšna družina pa nikakor ni več normalna ampak zelo nenormalna in zato tudi težje »ozdravljiva«.

Kako to, da pričnejo leči jajčka čebele? In kako jim je to mogoče, ko vendar vemo, da je čebela-delavka nepopolno razvita samica z zakrnelimi spolnimi in plodilnimi organi? Da začnejo zalegati navadne čebele, je vzrok huda stiska in nič drugega. Čebelar pozna dogodke v čebelji družini, ko osiroti (zgubi matico). Kakšno iskanje, kolikšno razburjenje in tekanje sem ter tja! Ko čebel matice ne najdejo, se jih loti nekaj, kar bi s človeškim izrazom imenovali globoko žalost. Družina se nekako pogrezne v žalovanje, ki spremeni vse njeno dejanje in nehanje. Otožno od časa do časa zašumi in prtajeno brni, marljivost pri nabiranju se ustavi. Skratka: družina je vržena s tira. Ta položaj traja nekaj časa; pri tej dalj pri oni manj dolgo. Če med tem časom čebelar zamudi svojo dolžnost ali če brezmatičnosti sploh ne opazi, se osiro-

tela družina odloči za skrajni korak. Nekaj navadnih čebel v pravi starosti izbere za matice.

Ker pa čebela ne more zalagati, ji je treba omogočiti. Kako? Te izbrane čebele — matice začne družino izdatno krmiti s kraljevsko maticno hrano. Namesto navadnega medu v skromnih porcijah jim »servirajo« izboren že čisto predelan mleček v neomejeni količini. Posledice seveda ne morejo izostati! Negovankam ta izvrstna in obilna hrana udari v razvoj notranjih organov, ki so ostali poprej okrnjeni — torej v razvoj spolovil. Zakrneli jajčniki se pričnejo razvijati in se toliko razvijejo, da morejo tvoriti jajčka, ki jih izdatno krmljenje omogoča. Na ta način se dogodi, da začne čebela leči jajčka. Takšnih čebel je v trotovcu po navadi več. In posledica? Čebelarji vemo, da se čebele in matice izlegajo samo iz oplojenih jajčkov. Jajčka pa more oploditi samo samica, ki jo je prej za celo življenje oplemenil trot. Čebele-matice se s trotom ne morejo združiti, ker jim njihov telesni organizem tega ne dopušča. Saj je drugače ustroj organizma ostal čisto čebelji in se ni spremenil v maticnega. Zato morejo zalegati le trojta (neoplojena) jajčka, iz katerih se izlegajo sami trotki. Družina postane tako pravi pravcati trotovec. Zunanji zanesljiv znak te vrste trotovca je v eni celici več drugo čez druge vseppek zaleženih jajčec. Kdor opazi pri zalegi ta pojav, je lahko prepričan, da gospodarijo v družini čebele-matice in da je panj trotovec.

Kako mu odpomoči? Tu pa stvar ni tako enostavna. Dodane matice družina absolutno ne sprejme. Matice torej ni mogoče dodati, ker jo družina noče in drugo za drugo dosledno umori in vrže iz panja. Je pač v nenormalnem stanju! Treba je drugačnih ukrepov. Predvsem se morajo pa možnosti odstraniti čebelelažimatice. To dosežemo precēj zanesljivo na ta način, da vso družino ometemo, nekje bolj daleč od čebelnjaka na rjuho. Čebele se hitro dvignejo. Ako je družina močna in jo hočemo ohraniti, namestimo na njeno mesto v čebelnjaku panj s praznim satovjem, le na enem satu dodamo nekaj normalne zalege in dodamo matico v kletki. Cel roj se vrne v ta prazni panj. Čez nekaj časa matico spustimo. Ko, so se čebele z

rjuhe dvignile, jih nekaj pa vendarle ostane. Te so po vsej verjetnosti lažimatice, ki so se odvadile letenja pa so tudi težje. Pomorimo jih na licu mesta. Če se pa tudi katera dvigne, pade prej na tla, pozneje pa zgreši pravi panj (ker ni letala na pašo) in je po njej. Kajti normalni panji jo gladko uničijo.

Ako pa imamo kakšno rezervno družinico z dobro matico, ali pa šibkejšo družino, namestimo to na mesto trotoveca, vse drugo pa napravimo kakor je opisano. Trotovečve čebele se združijo s to družino in iz slabiča dobimo močan panj. S trotovino zaleženo satovje pa damo v kakšno medišče, da se tam trotki izležejo. Družina jih itak takoj pomeče iz panja in stvar je v redu.

Letošnja pozeba sadnega drevja

Ljubitelju sadnega drevja mora postati hudo pri srcu, če letos hodi po sadovnjakih in sadnih vrtovih v nekaterih okoliših.

Cele vrste odraslih dreves molijo sredi poletja gole veje v zrak, še bolj popolno pa so uničeni pritlični nasadi zlahtnih sadnih plemen. Pa tudi marsikateremu drevesu, ki je sicer ozelenelo, je letošnja zima zadala smrtno rano, ki sega po deblu od krone do tal. Tako drevo, ki mu je odmrznil lub za pedenj na široko po vsej dolžini debla, je namreč obsojeno na počasno smrt.

Najbolj pa je letošnja zimska pozeba sadnega drevja prizadela drevesničarja in pa tiste, ki so letošnjo spomlad drevesca sadili. Mnogim drevesnicam je mraz uničil ves nasad, drugim le nekatere vrste. Od sadjarjev, ki so letos sadili drevesca, pa prihajajo dan za dnem tožbe, da se posajena drevesca sušijo, ali pa, da sploh niso odgnala. V skoraj vseh slučajih so bila namrzla.

Smemo trditi, da je izredno ostri mraz letošnje zime napravil na sadnem drevju milijonsko škodo.

Upoštevaajoč slovenski pregovor, da »škoda izmodri človeka«, pa želimo dati slovenskim kmečkim sadjarjem nekaj nasvetov, česa naj se učijo iz škode, ki jim jo je na sadnem drevju prizadejal letošnji mraz, ker jim bo v korist, oziroma jih bo vsaj v bodoče obvarovalo takih škod.

1. Ugotovite v domačem in sosednjih sadovnjakih, katere sorte, oziroma katere sadna plemena so pri vas od mraza najbolj trpele! Zapišite, ali vsaj dobro zapomnite si to — zato da dotičnih sort na to mesto, v tako lego, ali sploh v tem kraju ne boste več zasajali ali cepili! Istočasno boste ugotovili, katere sorte so hudo zimo najbolj brez škode prenesle. Te sorte boste kot previden sadjar predvsem zasajali, za mraz občutljive pa boste cepili kvečjemu v krono, in to le v zapadnih legah.

2. Večkrat boste ugotovili, da je ena in ista sorta v enaki legi in na enakih tleh v enem sadovnjaku pozebla, v drugem pa ne. Poskusite najti vzrok. Največkrat boste ugotovili, da je pozeblo drevje, ki je — morda zaradi preobilnega gnojenja z dušikom, morda zaradi pregostega nasada ali prevelike množine vode v zemlji — zelenelo predolgo v jesen, tako da les do zime ni dozorel in se drevo za zimo ni »pripravilo«. Iz tega se boste naučili, da »preveč dobrega ni vselej dobro«. Posebno velja to za drevesnice.

3. Tudi od drevesc, ki so nazeblja, pa vendar ne docela pozebla, skušajmo še doseči kar mogoče koristi. V tem času že lahko vemo, koliko ozebljih mladih drevesc bo treba zamenjati, ker imajo v kroni rumenkasto listje in skoraj nič ne ženejo, pri tleh pa poganja cel šop roparjev.

Pustimo od teh roparjev najprimernejšega, naj odraste, jeseni pa, ko bomo drevesce izkopali, ga ne vržimo takoj na gnoj, temveč odrežimo debelce nad puščenim poganjkom in ga spomladi posadimo za kako mejo, ali rob gozda. Včasih ima tako drevesce toliko življenjske sile, da v dveh letih napravi novo deblo in krono in postane vendarle drvo.

Odraslo drevje, ki mu je od mraza samo lubje nekoliko razpočilo, bodo kot skrbni sadjarji gotovo že takoj spomladi na rani zamazali s cepilno smolo.

Najlepše žito

Po Nemškem, po Laškem že ajda zori... Zori sicer še ne, četudi jo Gorjani sejejo kot prašno ajdo že v 2. polovici maja, ko se ni več bati kake zapoznele slane; a vsej slovenski zemlji so se urnih korakov približali sv. Aleš z Marijo Magdaleno (17. — 22. jul.), pa tudi sv. Jakob, ki zahtevajo, da je za njihov god ajda v zemlji. Letos si bomo posebno prizadeli, da izrabimo orno zemljo kolikor največ mogoče in izkoristimo ječmenova, ržena in pšenična strnišča za setev našega najlepšega žita — ajde. — Če se ozremo na ajdo znanstveno kot rastlinovci ali botaniki, ne najdemo pri njej nobenih značilnih znakov žitarice — trav, ampak le bujno lepo zastopnico iz družine dresnov, kamor spadajo zanikrni pleveli: njivski, vlakasti, ptičji dresen, kislica, pa tudi fino vrtno zelišče rabarbara. Steblo in listi se ločijo pri obeh družinah kot noč in dan, še bolj pa cveti, ki so pri žitaricah združeni v klase ali pa late (oves), pri ajdi pa v lepe, belo rožno cvetoče pakobule. Tudi veliko drugih nežnih je. Dočim na primer žitarice oblačijo ob času cvetja nad vse skromno cvet s 5 lepo barvanimi venčnimi listi, ki širi ob primernem vremenu balzamičen vonj, ki te spominja na čase, kakršni so morali biti svoje dni v paradizu.

Če pa si ogledaš vsebino ajdovega zrnja, boš z mirnim srcem uvrstil ajdo med najkrotnejša žita. Ajdovo zrno (plod) je trirobat orešek, ki močno spominja po obliki na kakov žirec, dasi je mnogo manjši. Vsebuje pa 45% škroba in 8% beljakovine; zato je odlična hrana za ljudi in živino. Iz 1 kvintala

Drvo pa, ki ga je mraz preveč prizadel, je seve izgubljeno. Tolaži naj nas zavest, da bo lahko vseeno še nekaj tet obilno rodilo — vprav zaradi pozebe! — če bomo z njim prav postopali: zmrazilo lubje odstranili do živih robov, in goli les na rani s katranom ali drugimi sredstvi obvarovali trohnjenja.

Vse suhe veje in drevje pa čimprej odstranimo, da ne bo žalilo oči in nudilo prenočišča škodljivcem ter da bomo imeli od njega vsaj eno korist: drva.

ajde dobimo 66 kg moke, 14 kg otrohov in 19 kg lusk (15—20%). Mnogi ljudje cenijo ajdov kruh, četudi se zaradi pomanjkanja lepiva močno drobi; steber slovenske zemlje pa so ajdovi žganci, posebno dobro zabeljeni. Zrnje je tudi izvrstna piča za kuretino in prašiče; otrobi, ki vsebujejo mnogo beljakovin in maščobe, pa so zelo prikladni za svinje. Če se še spomnimo ljubke, stare pesmice: Lep je ajdov cvet, da čebelcam med, zrno je pa naša jed... se nam mora gotovo razširiti srce v hvaležnosti do Stvarnika, ki nam je daroval to najlepše žito. Starim kulturnim narodom je bila ajda še popolnoma neznana; danes jo pa sejejo po mnogih deželah, marsikje kot nadomestilo za druga, prava žita, ki tam ne uspevajo več, n. pr. na Holštanskem, v Brandenburgju v severni Evropi. Žitarice ob cvetju oprahuje veter, pri ajdi pa je to čisto drugače, zelo zanimivo in marsikakemu gospodarju, ki vsako leto seje ajdo, do dna neznano.

Če ogleduješ cvetočo ajdovo njivo in poslušas razigrano brnenje nad mero marljivih čebel, si misliš: Pri ajdi je cvet eden kot drugi, vsi so enaki med seboj. A prosim te, potrudi se v nedeljo popoldne do take cvetoče njive in oglej si večje število cvetov pobliže! Našel boš, da imajo a) nekateri cveti pestiče z dolgimi vratovi in prašnike s kratkimi prašnimi nitmi, b) drugi cveti pa imajo obratno kratkovratne pestiče, a prašnike z dolgimi prašnimi nitmi. Na posamezni rastlini so vsi cvetovi istovrstni. Pri prvi (a) skupini so pestiči še enkrat daljši od prašnikov, pri drugi (b)

skupini pa štrlijo prašniki daleč ven iz cvetov, brazde pestičev pa stoje v polovični višini prašnikov. Seveda je treba, da si posamezen cvet prav natančno ogledaš. Ajda ima torej dvoalične cvete. Morebiti meniš, da nima ta okolnost nobenega posebnega pomena? Pa ga ima, in sicer zelo velik pomen pri opravevanju. Da pridejo tej stvari do dna, so napravili že l. 1903 v biološkem zavodu v Fontainebleau (Fontenblé) z ajdo na stotine poizkusov ob cvetenju; namesto čebel so izvršili učeni ljudje vse mogoče načine opravevanja na ajdovih rastlinah umetno.

Kratkovratne brazde morajo biti opraveane s pelodom kratkih prašnikov, dolgovrate brazde pa s pelodom dolgotistih prašnikov. Tako opravevanje je pravilno. Ustroj ajdovega cveta je prirejen za tuje opravevanje, ki ga oskrbujejo v naravi žuželke, predvsem čebele. Vabi jih lepa barva, gromada cvetov in pa njihov vonj; za plačilo pa dobivajo med, ki ga izločajo medovniki (netkariji), zlatorumene kroglice na dnu cvetov. Vršijo pa žuželke, ne da bi tega zavedle, vedno le pravilno medsebojno opravevanje. K temu jih prisili prezanimiv dvoaličen ustroj ajdovega cveta. Da bo med šmarnini mašami naše veselje nad bajnolepimi ajdišči in ob žetvi zadovoljnost s pridelanim zrnjem večja, je treba ajdi tudi nekoliko postreči s hrano, ki je potrebuje. Hlevski gnoj ni za ajdo; listje postane prebohotno in ob prvem viharju poleže. Med umetnimi gnojili ji najbolj ustreza superfosfat, ki vsebuje v vodi raztopno fosforno kislino, ki torej hitro učinkuje. Na oral je treba 150 do 200 kg superfosfata s 16% v vodi raztopne fosforne kisline. Pospemo ga

kar po izorani brazdi, posejemo seme in nato vse skupaj pobranamo. Da ostane vlaga kolikor mogoče v zemlji, moramo njive precej, potem ko je prejšnje žito požeto, preorati in obsejati; če je zemlja zelo suha, jo še potlači z valjem; v tako stisnjeni zemlji pride vlaga iz spodnjih plasti laže navzgor do semena, ki naj bo vsejano plitvo, 1 do 3 cm globoko. Sejem v suhem vremenu, da se za brano kadi. Pridelek 4 do 6 q zrnja na oral bi lahko krepko povečali, ko bi jemali za setev kar najlepše seme. Kakor pri drugih žitih in pri živini, bi nam tudi pri ajdi odbiranje (selekcija) pomagala do mnogo izdatnejših žetev. Sicer je pa kakovost žetve pri malokateri kulturni rastlini tako močno odvisna od vremena kakor ravno pri ajdi. Kmalu po setvi ji ugaja bolj suho, toplo vreme. Ko pa dobi tretji listič, zaželi dežja, da se more razvijati. Čas cvetja, ki hitro nastopi, a dolgo traja, je kritični (nevarni, odločilni) čas v življenju ajde: kolikokrat prelepo cvete, a ne da nobenega sadu. To se zgodi, če vlada ob času cvetja vročina in suša, megla in dolgotrajen dež, močni vetrovi, nizka temperatura itd. namesto gorkega vremena, menja jočega se s pohlevnim dežjem. Po končanem cvetju pa hoče ajda suho vreme, da more dobro in enakomerno dozorevati. Žal, da o prav enakomernem dozorevanju ravno pri ajdi ne moremo govoriti; to pa zaradi tega, ker se razvijajo v razcvetjih vedno novi cvetovi. Zato je tudi stvar modre gospodarjeve previdnosti, da pošlje žanjice ob najugodnejšem času v žetev. Splošno velja pravilo, da obrodí ajda v 10. letih samo dvakrat obilno, štirikrat dobro, štirikrat pa slabo.

ovfr.

Gospodinja, misli na zimo!

Vsaka dobra in skrbna gospodinja pripravi sadje in sočivje zdaj v poletnih mesecih, da ima pozimi »kaj v roko vzeť«.

Ko sem prišla pred nekaj leti pozimi v kmečki dom, srednje bogatega kmeta, so mi postregli poleg drugega tudi s kislimi kumaricami in gobicami. Kar skriti nisem mogla začudenja, tako da je gospodinja sama videla moje presenečenje.

»O to pa napravijo moje hčerke. Ena je bila v gospodinjskem tečaju, pa si je to izmislila. Najprej sem godrnjala, kaj

ta potrata? Saj imamo celo kad kislega zelja in repe. Kaj nam to to? Pa me je pretantala, da sem res nakupila nekaj kozarcev, a hčerka je prinesla od nekdaj gobe, kumarice in vlagala. Pa naj ima svoje veselje. Saj jedel tega tako ne bo nobeden. No, pa me je menda prerasila v pameti. Videla sem, da to ni tako neumno. Lani je tudi sadje kuhala. Poglejte na omaro, kaj imamo tega.«

Z nekakim zadovoljstvom me je peljala v shrambo in pokazala na omaro,

kjer je stalo nekaj kozarcev, lepo pokriti s papirjem in povezanih. Prišla je poleg tudi hčerka in bila vsa vesela, ko je videla, da sem ji pritrjevalno pokimala.

»Ne veste, gospodična, koliko godrnjanja sem preslišala, preden sem to skupaj spravila. Mami je pomagala godrnjati še teta, češ da v njenih mladih letih tega ni bilo, kdo bo to jedel, čemu to «koštajne». Sedaj pa le vidijo, da je prav. Ata se ne brigajo, kaj delamo v kuhinji. Samo, da imajo ob času kosilo in da niso lačni. Ko pa sem jim h klobasi ali mesu postregla s gobicami in kumaricami, so bili prav zadovoljni. In če pride kak gosposki človek v hišo, nismo tako v zadregi. Zelfa mu ne moremo kuhati sredi popoldneva, pa mu k mesu še s tem postrežemo.«

Več kot pametno je to! Kmečke gospodinje so včasih mislile, da je vse, kar se hrani čez zimo v kozarcih, samo za mestne ljudi. Češ: »Gospoda si izbira, ker ne ve, kaj bi že jedla.« Danes tudi v kmečkih domovih v pravilnem in pametnem gospodinjstvu ni to več predsodek, ampak potreba, pametna in koristna.

Kuharskih knjig je mnogo, preprostih, saj je v zadnjih letih izdala tudi Mohorjeva družba potrebno in koristno kuharsko knjigo za svoje člane. Vsaka pametna in spretna kmečka gospodinja bo našla v njej marsikaj koristnega zase.

Vlaganje sadja in sočivja, kuhanje marmelad, mezg danes ni nič novega, tudi na kmetih ne. Za kozarce so izdatki samo eno leto, ker se rabijo potem dolga leta. Drugih večjih stroškov pa ni takih, da bi jih tudi skromne gospodinje ne zmogle. Samo začeti je treba. Ig.

KUHINJA

Češnjeva pogača. Za težo štirih jajc surovega masla mešam s šestimi rumenjaki in za težo petih jajc sladkorja. Tej mešanici pridenem lupinice 1 limone, sneg štirih beljakov in za težo 4 jajc lepe presejane moke. Obliko za torte ali primerno kozico, dobro namažem z maslom, potrese s moko in zravnam polovico mešanice po posodi. Pecivo denem za toliko časa v pečico, da se površina strdi. Potem obložim površino s češnjami, katerim sem odstranila peclje in peške, potrese s sladkorjem in zravnam ostalo testo po češnjah ter spečem v pečici. Name-

sto češenj mi služijo tudi višnje ali ribez ali na rezine narezane marelice, kot vložek. Pečeno pogačo poveznem na krožnik, dobro potrese s sladkorjem in dam na kose narezano na mizo.

Špinača kot prikuha. Špinačo preberem, operem in skuham, nepokrito v obilni slani vodi. Kuhano špinačo odcedim, osvežim z mrzlo vodo, ožmem in pretlačim ali pa na drobno sesekljam. Sesekljano špinačo stresem na praženje, ki sem ga napravila iz žlice maсти, masla ali surovega masla s dodatkom sesekljane čebule, in sesekljane zelenega petršilja. Špinačo pustim vreti le nekaj minut, ker izgubi s predolgim kuhanjem svojo lepo zeleno barvo. Špinačo zalijem z juho ali s kropom. Za postne dni lahko z mlekom. Med kuhanjem primešam špinači strok strtega češnja in nazadnje žlico kisle smetane. Špinačo dam kot prikuho k mesu na mizo. Ako jo dam kot samostojno jed, jo obložim s pečenimi klobasicami ali s kuhano svinjino (Kaiserfleisch). Za post pa z volovskimi očesi.

Marelična pogača. Testo napravim takole: 21 dkg surovega masla zdrobim v kašo v 20 dkg lepe, suhe in presejane moke. Potem napravim testo z dodatkom dveh jajc, žlico vina, malo strte soli in toliko kisle smetane, da je testo malo bolj trdo, kot vlečeno. Testo večkrat razvaljam in potem pustim eno uro počivati. Iz testa razvaljam podolgasto kripo, obrobim z vrvice testa in denem v pečico. Ko je testo napol pečeno, ga obložim z razpolovljenimi marelicami, potrese s sladkorjem in nato spečem do dobrega. V lončku zgodljam dva dkg smetane s petimi dkg sladkorja in z dvema rumenjakoma. Ko je mešanica spenjena, jo polijem po površini in denem za toliko časa v pečico, da se poliv strdi. Ohlajeno pogačo zrežem na poljubne kose.

Piščanci v vinski omaki. Osnaženega piščanca razrežem na kose, operem, potrese s soljo in s poprom in pražim na segreti na kocke narezani suhi slanini z dodatkom sesekljane čebule. Med praženjem prilivam, po potrebi, malo juhe. Posebej skuham 1 deciliter dobrega vina in ga polijem po piščancih. Kose piščanca naložim na krožnik in polijem s precejnim vinom. Piščanca obložim z ocvrtimi rezinami in s koščki limone.

V vsako hišo »Domoljuba!«

GOSPODARSKE VESTI

ŽIVINA

Ljubljana. Po stanju z dne 1. julija v okraju ljubljanske okolice so cene živine sledeče: voli I. vrste 8,50, II. 7,50, III. 6,50; telice I. vrste 7,50, II. 7, III. 5,50; krave I. vrste 7, II. 6, III. 4; teleta I. vrste 10, II. vrste 9; prašiči špeharji 10—11, pršutarji 9—10 din za kg žive teže. Surove kože goveje 16, telečje 15, svinjske 14 din za kg.

Kranj. Na rednem ponedeljskem sejmu, dne 8. julija so plačevali živino po naslednjih cenah: voli I. vrste 9,25, II. 8,75, III. 7; telice I. vrste 9, II. 8,50, III. 7; krave I. vrste 7, II. 6,50, III. 5; teleta I. vrste 8,50, II. vrste 7,50; prašiči špeharji 12—13, pršutarji 11—12 din za kg žive teže. Surove kože goveje 13—15, telečje 20, svinjske 9—10 din za kg.

Kamnik. Po poročilu z dne 6. julija so bile cene živine v okraju sledeče: voli I. vrste 8, II. 7, III. 5,50; telice I. vrste 7,50, II. 6, III. 5; krave I. vrste 6,75, II. 5,50, III. 4; teleta I. vrste 9, II. 8; prašiči špeharji 10—11, pršutarji 8—9 din za kg žive teže. Surove kože goveje 10—11, telečje 18—20, svinjske 9 din za kg.

Zagorje ob Savi. Na sejmu dne 1. julija so prodajali živino po tehle cenah: voli I. vrste 8,50, II. 7,50, III. 6,50; telice I. vrste 6,50, II. 5,50, III. 5—4, na čez pa 1800—2500 din kom.; krave I. vrste 5,75, II. vrste 4—5, III. 3 din vse za kg žive teže. Na čez so prodajali krave za pleme od 2000 do 3000 din kom., mlade svinjce za pleme pa po 350 din par.

Črnomelj. Na sejmu dne 2. julija je imela živina sledeče cene: voli I. vrste 7,75, II. 7, III. 6; telice I. vrste 7,50, II. 7, III. 6; krave I. vrste 6, II. 5,50, III. 5; vse za 1 kg žive teže. Mladi prašički 8 tednov stari par 400 din.

Maribor. Na svinjskem sejmu dne 5. julija so plačevali: mlade prašiče 5 do 6 tednov stari 100—150, 7 do 9 tednov stari 155—165, 3 do 4 mesece stari 170—280, 5 do 7 mesecev stari 350—460, 8 do 10 mesecev stari 480—600, 1 leto stari 750 do 920 din za komad. Na vago 1 kg žive teže 8—10,50 din, 1 kg mrtve teže 12 do 15 din.

Ptuj. Na sejmu dne 2. julija je imela živina naslednje cene: voli I. vrste 7,50, II. 6,50, III. 5; krave I. vrste 6,50, II. 4,50

do 5,50, III. 3,50; telice I. vrste 7,75, II. 6—7, III. 4,50; teleta 7,50 din za kg žive teže. Na svinjskem sejmu dne 3. julija: debele svinje 11 din za kg žive teže, mladi prasci 6—12 tednov stari 100—135 din kom., druge robe ni bilo na sejmu.

Ljutomer. Po podatkih z dne 4. julija so bile v okraju sledeče živinske cene: biki II. vrste 6—6,50, III. 4,50—6; telice II. vrste 6—7, III. 5—6; krave I. vrste 4,50—5, III. 3,50—4; teleta II. vrste 6—7, prašiči pršutarji 8—9 din za kg žive teže. Surove kože goveje 10, telečje 9, svinjske 10 din za kg.

Lendava. Po podatkih od 6. julija so cene: biki I. vrste 7—8, II. 6—7; telice I. vrste 7—7,50, II. 6; krave I. vrste 5, II. 4—4,50, teleta I. vrste 7—8, II. vrste 6 do 6,50, prašiči pršutarji 8—10 din za kg žive teže. Surove kože goveje 12, telečje 20 din za kg.

Murska Sobota. Dne 1. julija so zaznamovali v okraju tele cene živine: biki I. vrste 7, II. vrste 6, III. 5; telice I. vrste 7, II. 6, III. 5; krave I. vrste 5 do 5,50, II. vrste 4,50, III. vrste 3,50—4; teleta I. vrste 6, II. 5—6; pršutarji 7—9 din za kg žive teže. Surove kože goveje 11 do 12, telečje 16, svinjske 8 din za kg.

CENE

Ljubljana-okolica. Pšenica 100 kg 280 do 290, ječmen 255—275, rž 260, oves 270 do 300, koruza 240—250, fižol 500—700, krompir 250—300, seno 100—150, slama 60 din. Drva kub. meter 140—150 din, mleko 1 liter 2—2,50 din, surovo maslo kg 28—40 din.

Kranj. Pšenica 1 kg 3—3,50, ječmen 2,75, rž 2,75, oves 2,50, koruza 2,75, fižol 7—8, krompir 2,50, seno 1, slama 0,75 din za kg. Pšenična moka 4,50—5, koruzna moka 3,25, ržena moka 2,75—5, ajdova 4 do 8, koruzni zдроб 3,75 din. Drva kub. meter 115—125, mleko liter 2,25—2,50, presno maslo kg 38—44 din. Svinjska mast 22—23, med 22,24, oprana volna 45 din kg.

Ptuj. Pšenica 100 kg 275, rž 240, oves 200, koruza 240, fižol 240 500—600, krompir 180—300, seno 100—125, slama 45 do 55 din. Drva 1 kub. meter 125, mleko liter 2, surovo maslo kg 24—25, svinjska mast 22—24, med 16—18, vino navadno

mešano pri vinogradnikih liter 3.50—5, finejše sortirano 6.50—8.50 din. Pšenična moka 100 kg 450, koruzna 350, ajdova 400—500 din.

Murska Sobota. Pšenica 100 kg 250, ječmen 220, rž 180, oves 235, koruza 220, fižol 500, krompir 120, seno 70, slama 50 din. Drva 1 kub. meter 80—120, mleko liter 1.50—2.50, surovo maslo kg 56 din. Moka 100 kg pšenična 400—450, koruzna moka 350, ajdova moka 450 din. Svinjska mast 21 din za 1 kg.

Mariborski trg

Maribor, dne 6. julija. Žlto: pšenica 1 kg 3, ajda 2.50, fižol 6—7, grah 14, ječmen 2.75—3, koruza 2.75—3, oves 2.75 do 3, proso 3.25—4, rž 2.75—3 din.

Mlevski izdelki: moka pšenična št. 00 kg 4.25—4.50, št. 2 4—4.25, št. 5 3.75, št. 7 3.5.25, ajdova moka 4.75—5.50, koruzna moka 3—3.75, koruzni zdrob 3.50—4.50, pšenični zdrob 4.50—5.50 din.

Mleko in mlečni izdelki: mleko liter 2—2.50, presno maslo kg 28—32, čajno maslo 34—40, ementalški sir 35, trapist 19 do 40, kislá smetana liter 10—12 din.

Krma: novo seno sladko 100 kg 80 do 100, kisló 60—70, slama 50—60 din.

Kurjivo: trda drva kub. meter 130 do 135, melka drva 90—115, premog trboveljski 100 kg 40—46, oglje kg 1.50 do 2 din.

PRAVNI NASVETI

Državna prometna šola. S. K. Prošnje za sprejem v državno prometno šolo, kolekovane s kolkom za 10 din, se morajo vložiti do 31. julija t. l. pri upravi državne prometniške šole v Belgradu. Sprejemajo se gojenci, ki so dovršili vsaj sedem razredov realke ali gimnazije ali trgovsko akademijo, ki so telesno in duševno zdravi, ki niso mlajši od 15 in ne starejši od 22 let in ki položijo sprejemni izpit.

Neopravičena pot. A. L. G. Poleti so začeli ljudje hoditi po novi bližnjici čez vaš vrt. To pot uporabljajo zlasti ljudje iz dveh drugih vasi, ki hodijo v cerkev. Pot ste že zagradili in dali ste jo tudi preklicati, vendar plot so čez noč odstranili in za prepoved se ne menijo. Očitno nagajajo iz hudobije. Vprašate, kako bi tem osebam zabranili to pot. — Če ti ljudje niso dostopni pametnim besedam, jih bo poučilo le sodišče. Seveda, je vprašanje, če imate vi čas in voljo in vztrajnost, da jih s sodnijo uženete. Morda po-

skusite najprej še opominom na sodišču. V ta namen pojdite na uradni dan k sodišču in razložite sodniku, zakaj gre ter ga prosite, da za naslednji uradni dan povabi vaše nasprotnike k sodišču v svrho mirne poravnave. Verjetno se bodo nasprotniki odzvali in povedali, zakaj po vašem hodijo. Če se ne bodo dali poučiti po sodniku, da nimajo take pravice, in bi še v naprej hodili, potem bi pač morali vsakega, ki ga gotovo zalotite na vašem svetu, tožiti na priznanje, da nima pravice pota. S tako tožbo boste sicer uspeli, vendar je vprašanje, če ne bodo drugi pa vas tožili za kako drugo malenkost. Vse to povdarite, preden se prodaste v pravdo.

Pravica stegvanja pri oranju. P. M. G. Dosedanji 50-letni najemnik njive je v najem vzelo njivo tako oral, da je pri oranju stegval na svoje. tik njivice ležeče zemljišče in je na način njivo lahko oral do kraja. Odkar ste pa njivo vzeli vi v zakup, pa je prejšnji najemnik svoje zemljišče ogradił, da je vsako stegvanje pri oranju nemogoče in ga tudi ne pustil. Pravi, da je sam smel stegvati po svojem, drugim pa tega ne dovolil. Vprašate, če ni ta pravica stegvanja priposestovana, ker so pred 50 leti tudi prejšnji najemniki po njegovem svetu stegvali pri oranju. — V primera tožbe bi moral lastnik v najem dane njive dokazati, da je služnostna pravica stegvanja po tujem zemljišu priposestovana. Ta dokaz pa se za zadnjih 50 let ne bo mogel doprinesti kajti lastnik ni sam oral, pač pa najemnik. Ta pa je smel stegvati na svoje, ne da bi s tem stegvanjem za lastnika njive pridobil kake pravice. Zato je smel bivši najemnik zagraditi svoje zemljišče in je njegova prepoved stegvanja opravičena.

SEJMI

22. julija: živ. in kram. Sodrúžica, svinj. Središče, živ. in kram. Slivnica.

23. julija: svinj. Ormož, gov. in konj. Ptuj, živ. Blanca, svinj. Dolnja Lendava.

24. julija: živ. in kram. Zalec, svinj. Celje, Ptuj, Trbovlje.

25. julija: živ. in kram. Kočevje, Velika Loka, živ. in kram. Kozje, Mežica, Slov. Bistrica, Zalec, svinj. Turnišče, živ. in kram. Dubrovnik.

26. julija: živ. in kram. Cerknica, Domžale, gov., svinj. in kram. Leskovec, živ. in kram. Radovljica, Višnja gora, svinj. in drobn. Maribor, živ. in kram. Teharje, Dol pri Ilrastniku, Marenberg, Pilštanj, živ. Slov. Konjice.

27. julija: živ. in kram. Toplice, svinj. Brežice, Celje, Trbovlje, živ. in kram. Beltinci.